

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Збірник наукових праць
(За матеріалами ІХ Всеукраїнської науково-
теоретичної конференції з міжнародною участю
від 16 травня 2024 року)

Житомир – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Кафедра філософії та політології
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. І. ПИРОГОВА
Кафедра філософії та суспільних наук
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра філософії
ІНСТИТУТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ АКАДЕМІЇ
«ІГНАТІАНУМ» (м. Краків, Республіка Польща)
Кафедра філософії культури та релігієзнавства
ЖИТОМИРСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ
СОЦІОЛОГІЧНА АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ
Житомирське відділення
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ
Житомирське відділення

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ: ВИКЛИКИ
СЬОГОДЕННЯ

Збірник наукових праць
(За матеріалами ІХ Всеукраїнської науково-теоретичної
конференції з міжнародною участю
від 16 травня 2024 року)

УДК 101.1+168.5
А 43

*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка,
протокол № 9 від 31 травня 2024 р.*

Редакційна колегія:

Кобетяк А. Р., доктор політичних наук, доцент кафедри;
Ковтун Н. М., доктор філософських наук, професор;
Козловець М. А., доктор філософських наук, професор;
Соколовський О. Л., доктор філософських наук, професор;
Горохова Л. В., кандидат філософських наук, доцент;
Заглада В. М., кандидат філософських наук, доцент.

Рецензенти:

Шевчук Дмитро, доктор філософських наук, професор, перший проректор Національного університету «Острозька академія»;

Панчук Ірина, доктор філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету;

Шкіль Людмила, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Державного університету інформаційно-комунікативних технологій (м. Київ).

А 43

Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики сьогодення: зб. наук. праць / за ред. А. Р. Кобетяка та ін. Житомир : Видавничий центр ЖДУ імені Івана Франка, 2024. 260 с.

У збірнику вміщено статті та тези доповідей учасників ІХ Всеукраїнської науково-теоретичної конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми філософії і науки: виклики сьогодення». У матеріалах авторів акцентовано увагу на фундаментальних проблемах сучасної філософії та науки, екзистенційних викликах для буттєвості людини в умовах війни, проблемах релігійних трансформацій і безпеки у сфері релігійних відносин в Україні та на міжнародній арені, аналітиці суспільно-політичних процесів в умовах глобальних і регіональних конфліктів, актуальних соціогуманітарних проблемах сучасності, проблемах освітньої і виховної діяльності в ситуації соціальної невизначеності, на гуманітарних аспектах розвитку естетики, дизайну та філософії культури.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, студентам, усім зацікавленим філософськими дослідженнями проблем сучасної цивілізації.

УДК 101.1+168.5

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2024

ISBN

ЗМІСТ

1. ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКА КЛАСИКА: РЕЦЕПЦІЇ ТА СУЧАСНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Вергелес К., Куліш П., Школьнікова Т. Онтологічний поворот у сучасній антропософії: сутність та наслідки...	10-13
Ковтун Н. Ідея вічного миру Іммануїла Канта у контексті подолання міжнародних конфліктів.....	13-16
Гребінник Т. Філософія в архітектурі: початок історії взаємозбагачення.....	16-21
Калач Д. Етика: наука чи філософія?.....	22-26
Кукуре С. Героїзм та співстраждання в оперних образах Р. Вагнера: сучасний погляд.....	27-29
Савчук В. «Доброякісна агресія» у розумінні Еріха Фромма.....	29-31

2. ЛЮДСЬКЕ БУТТЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ТРАНЗИТИВНОСТІ: ІНФОРМАЦІЙНІ, МЕДИЧНІ І ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИПРОБУВАННЯ ВІЙНОЮ

Козловець М. Вплив просторових уявлень на формування національного менталітету..	32-37
Беднарчик Т., Беднарчик М. Евтаназія на полі бою у війнах ХХ століття.....	38-40
Дрозд Б. Роль соціальних мереж в російсько-українській війні.....	41-43
Огороднійчук Ю. Віртуальна реальність як мегатренд сучасного суспільства.....	43-46
Самойленко Д. Мовна ідентичність українців в умовах російсько-української війни.....	46-50
Чаплінський Р. Тотальність відчуження у буттєвості людини.....	50-52

Вестімова К.	
Українська ментальність в умовах екзистенційних викликів сучасності..	52-54
Данильчук О.	
Загроза ядерної зброї як екзистенційний виклик для людства.....	55-57
Дика М.	
Волонтерський рух в Україні в умовах російсько-української війни.....	57-62
Кішлар В.	
Молодь в умовах війни: аспект соціальної активності.....	62-66
Ковтун Б.	
Методи дослідження епітаксійних плівок у контексті технологічних викликів російсько-української війни.....	66-68
Слободянюк С.	
Надзвичайний стан як модус геноциду.....	69-71
Трохимчук В.	
Практична значущість дослідження термоелектричних властивостей шарів меланіну в умовах технологічних викликів російсько-української війни.....	72-74

3. АНАЛІТИКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТА ПРАВОВИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ І РЕГІОНАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ

Борейко Ю.	
Самоорганізація як детермінанта розвитку громадянського суспільства в Україні.....	75-77
Шевчук К.	
Російсько-українська війна: зіткнення двох протилежних дискурсів і становлення ідеології рашизму.....	77-79
Балановський Я.	
Інформаційні технології маніпуляцій: соціальні та віртуальні виміри.....	80-82
Заглада В.	
Мобілізація громадянського суспільства довкола гуманітарних проблем шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій.....	82-85
Кочетов Л.	
Лобізм як соціально-політичний феномен: сутність і проблеми нормативно-правового регулювання.....	85-90
Білогор Л.	
Діяльність органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування з питань освіти.....	91-93
Жильонок К.	
Співвідношення нагляду і контролю у сфері дотримання трудового законодавства України.....	93-95

<i>Грабчук А.</i> Особливості прояву та засоби реалізації інформаційних воєн в сучасних умовах.....	96-99
<i>Лук'янюк А.</i> Інформаційна війна як проблема сучасності.....	99-101

4. АНАЛІТИКА РЕЛІГІЙНИХ ПРОЦЕСІВ. РЕЛІГІЯ І ЦЕРКВА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

<i>Соколовський О.</i> Вплив Тюбінгенської протестантської школи на ліберальну теологію....	102-104
<i>Декерт Т.</i> Tradycjonalizm katolicki w Polsce – aktualne trendy.....	104-109
<i>Фуркало В.</i> Про роль релігієзнавства у сучасному суспільстві.....	110-112
<i>Шамсутдинова-Лебедюк Т.</i> Релігійна свобода та стратегії інклюзивних суспільних просторів в умовах глобалізації.....	112-114
<i>Заєць Д.</i> Проблематика дефініції релігії та релігійності в контексті дослідження релігійної свідомості.....	114-117
<i>Лавренюк В.</i> Сотеріологічні ідеї Рудольфа Бультмана.....	118-119
<i>Пономаренко О.</i> Меми і релігія: адаптація релігії до глобальних викликів.....	120-123
<i>Рошко В.</i> Роль англіканської церкви в екологічному русі: від теології до практичних заходів.....	124-125
<i>Шпакович В.</i> Феномен досконалості людини у науковому доробку Думітру Станілоє..	126-128
<i>Виговський М.</i> Дохристиянські вірування давніх слов'ян.....	128-131

5. АКТУАЛЬНІ СОЦІОГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

<i>Воронкова В., Нікітенко В.</i> Інформатизація і цифровізація змінюють спосіб життя людей.....	132-134
<i>Загрійчук І.</i> Теоретичне мислення як підґрунтя суспільної єдності та духовної стійкості	134-136

Грицишина М., Грицишин В.	
Короткий аналіз соціокультурних проблем сучасності та шляхів їх подолання.....	137-139
Турпак Н.	
Екологічні цінності як актуальна проблема сучасного соціально-гуманітарного дискурсу.....	139-141
Амма А.	
Відчуження людини у віртуальному просторі як соціогуманітарна проблема сучасності.....	141-143
Грамчук М.	
Концептуальні та праксеологічні виміри цифрового міста: застосування методології innovation 2.0.....	143-145
Мар'єнко В.	
Цифрова антропологія як наука про вивчення людини цифрової ери.....	146-148
Янішевський О.	
Любов і турбота про себе як складова самореалізації особистості: філософські рецепції та інтерпретації.....	148-150
Полосенко А.	
Чинники управління людськими ресурсами: соціально-філософський аналіз.....	151-155
Горохова А.	
Розвиток креативного мислення студентів засобами цифрових інструментів.....	155-157
Майстренко В.	
Вплив сучасних технологій на суспільство.....	158-160
Пигина Д.	
Молодь на ринку праці: проблеми та перспективи.....	161-163
Стаднік А.	
Середній клас як запорука стабільності суспільства і проблеми його формування в Україні.....	163-167
Соколовська М.	
Особливості музеєфікації природничих об'єктів.....	167-170

6. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕСТЕТИКИ, ДИЗАЙНУ ТА ФІЛОСОФІЇ КУЛЬТУРИ

Поліщук О., Кравчук О.	
Естетика та експресія продукції щоденника ділової людини на прикладі бренду «mindjournal».....	171-172
Поліщук О., Крижова М.	
Професія дизайнера та виклики діджиталізації.....	172-174
Поліщук О., Любецька А.	
Естетика виробу як чинник креативної ідеї при розробці оригінального дизайну коробки пакетованого чаю «Five o'clock».....	174-175

Поліщук О., Стрільчук К.	
Графічний роман як явище в сучасному культурному та художньому просторах.....	176-177
Ezgi Su Kara.	
«Samsung virtual flame» as a symbol of cultural transformation within the area of kitchen technology.....	178-191
Білорус М.	
Технологія 3D моделювання та її застосування у мистецтві та дизайні: виклики і тенденції розвитку.....	192-194
Цьмох Р.	
Анімаційний продукт як феномен сучасної візуальної культури.....	194-196
Горохова А.	
Етичні аспекти використання фірмового стилю.....	196-198
Козак А.	
Естетичні засади концепції кіноплакату до української документальної кінострічки «20 днів у Маріуполі».....	198-199

7. ЦІНІСНО-СВІТОГЛЯДНІ ЗАСАДИ ОСВІТНЬОЇ І ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИТУАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Поліщук Н.	
Ціннісні та світоглядні аспекти освітньо-виховної діяльності в епоху цивілізаційних змін.....	200-202
Бержанір А.	
Значущість філософії освіти для формування світоглядної культури майбутніх педагогів.....	202-204
Kovalenko I.	
Teaching foreign languages in higher education institutions during wartime: challenges and prospective developments.....	204-207
Farheen I., Trukhmanova S., Khan A., Trukhmanova O.	
The influence of stress and anxiety on social behaviour of medical students.....	207-209
Бондаревська Л.	
Потенціал інтелект-карт у формуванні читацької компетентності учнів початкової школи.....	209-213
Марченко І.	
Потенціал дидактичних ігор для розвитку креативності учнів початкових класів на уроках мовно-літературної галузі.....	213-217
Нагорна В.	
Методи та прийоми формування мовленнєвої компетентності учнів на уроках іноземної мови.....	218-220
Равва Т.	
Психолого-педагогічні засади використання педагогіки партнерства у початковій школі.....	220-223

Радчук А.	
Моральне виховання учнів молодшого шкільного віку засобами казки: теоретичний аспект.....	223-227
Сичевська В.	
Технології та особливості розвитку творчих здібностей молодших школярів у процесі вивчення української мови та літератури.....	227-230
Гарбарчук О.	
Загальнодидактичні та лінгводидактичні принципи формування комунікативної компетентності учнів початкової школи засобами безпечного освітнього середовища на принципах НУШ.....	231-233

КРУГЛИЙ СТІЛ
«РЕЛІГІЙНИЙ ФАКТОР У НАЦІОНАЛЬНІЙ ТА
МІЖНАРОДНІЙ БЕЗПЕЦІ»

Филипович Л., Горкуша О.	
Релігійні виклики національній безпеці у фокусі української гуманітаристики.....	234-239
Кобетяк А.	
Концепт «русского мира» в контексті безпекової політики та євроінтеграції України.....	239-242
Vitiuk I.	
The cult of death in the metanarrative of war.....	242-245
Ворон О., Ворон О.	
Стан та основні проблеми повернення майна культового призначення в незалежній Україні.....	245-246
Леньов А.	
Уроки історії або роль релігійних організацій у протидії зовнішній агресії.....	247-249
Опанасюк Е.	
Вплив духовної освіти на міжконфесійний діалог в умовах російсько-української війни.....	249-251
Кобетяк А.	
Державне адміністрування релігійної сфери в контексті міжправославного протистояння в Україні.....	252-255
Палій Д.	
Витоки та основні етапи формування ідеологеми «русский мир».....	255-258

2. Огієнко І.(митрополит Іларіон) Рятуння України / Упоряд., авт. передм. і комент. М Тимошик. К.: Наша культура і наука, 2005. 464 с.

3. Українське суспільство, держава і церква під час війни. Церковно-релігійна ситуація в Україні-2023. (Інформаційні матеріали). Київ: Центр Разумкова, 2023. 118 с.

Науковий керівник: доктор філософських наук, доцент Панчук І.І.

Едуард Опанасюк,

аспірант,

Рівненський державний гуманітарний університет

ВПЛИВ ДУХОВНОЇ ОСВІТИ НА МІЖКОНФЕСІЙНИЙ ДІАЛОГ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Тривала інформаційна війна, спрямована на поширення ідей так званого «руського міра» значно загострили релігійні проблеми в поліконфесійному українському суспільстві. В умовах сьогодення, коли особливо актуальна потреба згуртування, консолідації суспільства у боротьбі зі спільним ворогом задля забезпечення суспільно-політичної стабільності в країні, надзвичайно важливим є питання міжконфесійного діалогу між різними християнськими церквами. Останній слід будувати лише на засадах взаємоповаги, терпимості та толерантності.

Зокрема, можемо відзначити наступних активних учасників міжконфесійного та екуменічного діалогу, діяльність, різноманітні просвітницькі заходи, звернення яких спрямовані на утвердження справедливих релігійних відносин, вирішення різних соціальних проблем, спірних історичних подій та консолідацію українського суспільства у зв'язку з збройною агресією росії.

1. Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій (ВРЦіРО), метою якої є об'єднання зусиль конфесій у справі духовного відродження України та координації міжцерковного діалогу як в Україні, так і за її межами.

2. Всеукраїнська Рада релігійних об'єднань (ВРРО), яка є представницьким міжконфесійним консультативно-дорадчим органом, що діє на громадських засадах, з метою об'єднання зусиль релігійних організацій в процесах національно-духовного відродження України; бере участь у розробці проектів законодавчих та інших нормативних актів із питань державо-церковних відносин і толерантизації міжконфесійного життя; здійснення колективних заходів добродійного характеру та ін.

3. УГКЦ започаткувала ряд ініціатив, спрямованих на створення платформ для відкритого обговорення різноманітних питань з метою спільного пошуку основ для міжконфесійного діалогу. Наприклад, Комісія УГКЦ «Справедливість і мир» має за мету утвердження миру та справедливості в українському суспільстві та у світі в світлі Євангелії та соціального вчення Церкви. Напередодні другої річниці повномасштабного вторгнення і десятої від початку війни росії проти України Папський благодійний фонд «Допомога Церкві в потребі» (ACN International) провів пресконференцію «2014-2024: Десять років війни в Україні».

4. «Екуменічний соціальний тиждень» (ЕСТ) – всеукраїнський суспільний Форум, який прагне об'єднати ресурси громади, влади, соціальних організацій, Церков, ЗМІ та освітян навколо вирішення актуальних проблем суспільства базуючись на загальнолюдських цінностях та Соціальній Доктрині Церкви, тим самим стимулюючи екуменічний діалог у соціальній сфері. Наприклад, темою заходу 2023 р. була «Від війни до сталого миру: через справедливість та солідарність».

5. Українське християнське академічне товариство у жовтні 2023 р. провело круглий стіл «Екуменізм в Україні під час війни, наслідки на майбутнє», учасники якого наголосили на необхідності збереження релігійної та політичної свободи в Україні та важливість екуменічної взаємодії на основі спільної ієрархії цінностей [4].

6. Державна служба України з етнополітики та свободи совісті (ДЕСС) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав корінних народів і національних меншин в Україні. Наприклад, просвітницький майданчик ДЕСС «Розкажи про свою віру» створений для того, щоб допомогти суспільству повніше зрозуміти віру іншого, дізнатися більше про різні релігійні традиції, присутні в Україні.

7. У рамках Програми «Діалог» та за сприяння Центру міжрелігійного та міжконфесійного діалогу «Лібертас» у Львівській православної богословській академії 17 жовтня 2022 відбувся круглий стіл «Християнство та іслам у сучасній Україні: діалог в умовах війни та ключові вектори співпраці».

8. Група «Європейський Християнський Конгрес» має за мету консолідувати християнські громади навколо спільних загроз; виступає за тісну співпрацю між християнським та мусульманським світом.

9. Інститут релігійної свободи – правозахисна організація, діяльність якої зосереджена на захисті свободи віросповідання та інших правах людини, сприяння міжконфесійному діалогу та державно-церковній взаємодії в Україні.

10. Відкритий православний університет Святої Софії-Премудрості, що спеціалізується на проведенні просвітницьких заходів релігійної та соціальної тематики. Наприклад, миротворчий проект «Порозуміння. Релігійні спільноти і подолання поляризації українського суспільства» об'єднує провідних релігійних і громадських діячів, експертів, посадовців, які намагаються знаходити спільні точки зору та формувати консенсус в умовах триваючого військового конфлікту в Україні.

11. Ефективним засобом налагодження міжконфесійного діалогу є також різноманітні науково-практичні конференції, що проводяться різними науководослідними та навчальними закладами країни (Відділення релігієзнавства ІФ НАНУ, Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД), Український католицький університет, Центр українсько-європейського наукового співробітництва та ін.)

Таким чином, важливу роль у міжконфесійному діалозі відіграє духовна освіта, що сприяє розширенню можливостей щодо розбудови громадянського суспільства, поглибленню і вихованню почуття взаємної поваги між представниками різних релігійних спільнот, підтримці релігійної свободи і релігійної толерантності. Відкрита збройна агресія росії проти України поставила якісно нові акценти у сфері комунікації між вірянами різних релігійних спільнот та суспільством загалом, загострила вже десятиліттями наявні проблеми у релігійній сфері української держави, але разом із тим відкрила нові перспективи для Церков, переконливо засвідчила, що нині неможливо жити інтересами лише власної релігійної громади чи конфесії.

Література

1. Арістова А. Міжконфесійні відносини у формах їх вияву. Українське релігієзнавство. Спецвипуск 2. 2009. С. 199-213.
2. Горкуша О. Міжконфесійний діалог в сучасній Україні: доцільність та ефективність його здійснення в умовах війни. Українське релігієзнавство. 2018. № 85. С. 4-16.
3. Кулагіна-Стадніченко Г. Релігійний діалог як чинник суспільної стабільності: особливості та виклики в контексті сучасних українських реалій. Філософська думка. 2023. № 1. С. 97-110.
4. Про громадянські свободи у воєнний час: створено Нараду Церков. Джерело: CREDO: URL: <https://credo.pro/2024/02/362909>.
5. Филипович, Л., Владиченко, Л. (2022). Місце і роль України в геополітичному переформатуванні світу: релігієзнавчі аспекти. Мультиверсум, 2 (176/1), С. 169-185.

Науковий керівник: доктор філософських наук, доцент *Панчук І.І.*